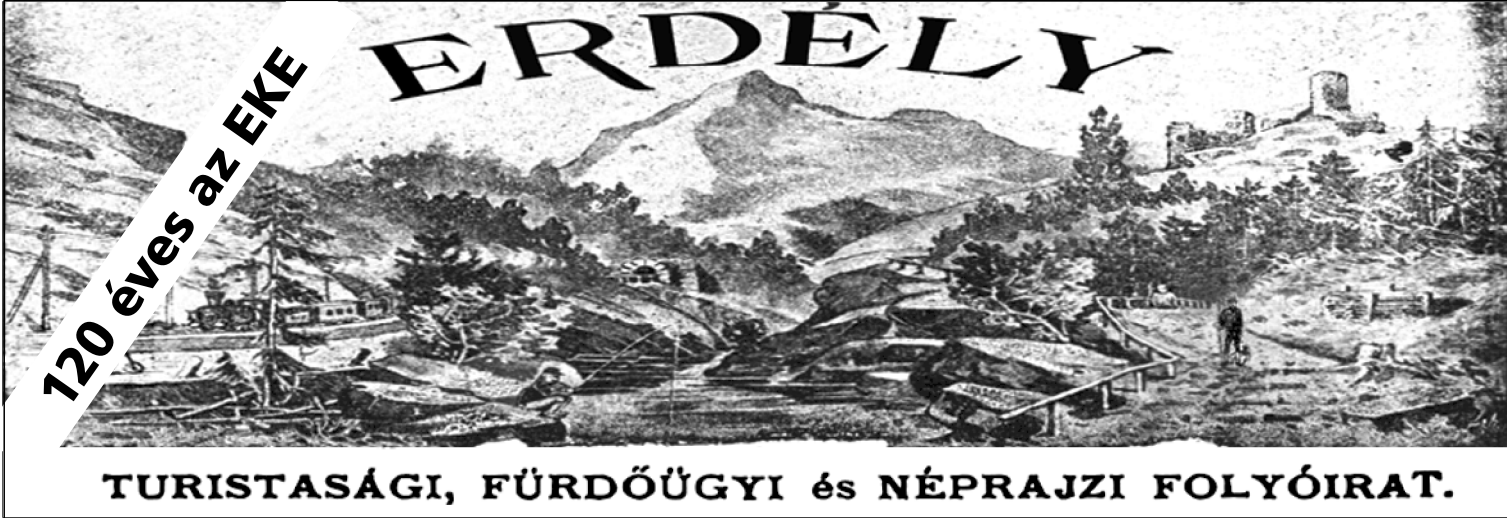

Erdély
ALAPÍTVÁ 1892-BEN
Új sorozat, 38. szám
2011/12.
Megjelenik havonta

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

Szerkesztők:
Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)
Kovács Zsuzsa
Wanek Ferenc

Hagyományos évfutó túra a Bácsi-torokban

PÁL GYÖNGYI

Borús, esős időre ébredtünk december 17-én, szombaton. A szemerkélő eső ellenére szép számban vettünk részt a kolozsvári EKE hagyományos évfutó túráján, tudva azt, hogy „nincs rossz idő, csak lusta turista”.

A kirándulók egy része a Törökvágás tetejéről indult Szilágyi András túravezetővel, mások Feischmidt Jánossal a 31-es autóbussz végállomásától. A Bácsi-torok valamikor a kolozsváriak egyik legkedveltebb kirándulóhelye volt, a Hosszú-patak partján sok kis tisztás csalogatta a természetkedvelő embereket. Szép menedékház is működött ott, most csak egy elhanyagolt, dűledező épület maradt belőle, körülötte mindent benőtt az elvadult növényzet.

Az útbaeső Kolping-forrást az elmúlt két évben tette rendbe a kolozsvári EKE-sek egy csoportja. Most szépen folyik a kis csermely vize, pedig a több hónapos szárazság miatt a Bükk-

ben több forrás vize elapadt. Kár, hogy a szomszédos tisztáson a padot és az asztalt összetörték. Vajon kit zavart, ki nek volt útjában ez a kis pihenőhely?

Jobb oldalon elhagytuk a tavacsát, melyet csaknem teljesen benőtt a sás, majd odébb megálltunk egy tisztáson a Szucsági legelő alatt. Legalább 50-en gyűltünk össze. Nem volt könnyű a túrát szervező Szilágyi Bandinak a hagyományos forrást bort elkészíteni ennyi ember számára... Közben kisütött a nap, és a reggeli esőt kellemes, szinte tavaszi idő váltotta fel, igazolva a másik turistabölcséséget, miszerint a jó időt nem otthon kell várni...

Kellemes hangulatban telt a nap. Hazafelé, aki hosszabb utat akart tenni, az a Szent Pál-tetőn (Hója erdő) keresztül a Hajtás-völgy, illetve a Donát út felé vette az irányt, ahonnan szép kilátás nyílik a Szamos völgyére, Kolozsvárra, Szászfenesre és a környező hegyekre.

Ötven adag forrást bort készített a túravezetőnk

Mikulás-túra a Bükkben, napsütéssel

■ December 4-én 10 órakor vágtam neki, borús, ködös időben a Monostori erdőnek Bagaméri Tibor vezetésével az EKE-sek 45 fős csapata: ezúttal az évről-évre megrendezett, sokak számára kedves Mikulás-túrának. A Diósnál tetőre érve most is napsütés fogadja a turistát. Az erdő gyönyörű rozsdabarna volt és nyugodtan sétáltunk

a kellemes időben, még a kabátot is levetettük. Célpontunkat, a Bükk hosszabb asztallal és padokkal ellátott tisztását elérve, amíg a többiek uzsonnáztak, a Mikulás (Bagaméri Tibor) és két segédje (Kovács Zsuzsa és Bozsoki Adrienn) számokkal látták el a kis Mikulás-csomagokat. Ezeket a továbbiakban ki-sorsolták, majd a Mikulás átadta

őket a túra résztvevőinek. Szalonna- és kolbászsütés is volt, majd miután megnéztük a meglepetéscsomagokat és megkínáltuk belőle egymást, hazafelé indultunk egy kellemes őszi kirándulás emlékével. A Mikulás-túrán készült fényképeket Bozsoki Adrienn levetítette a december 7-ei EKE-közyűlésen.

(b. a.)

Félszáz csomag került elő a zsákból

Közönségszavazás Kolozsvárra az EKEArt4-en

■ December 18-án véget ért az EKE Marosvásárhelyi Osztálya által szervezett, 4. EKEArt fotó biennálé marosvásárhelyi szakasza. A függöny lehullt, a fotókat összeszedték, a közönség szavazatait összeszámolták. A közönség díját kolozsvári tagtársunk, Fazakas Ferenc,

Az ikrek című képével nyerte el. Amint előző számunkban jeleztük, a megnyitón Mezei Elemér kolozsvári tagtársunk a *Február, hol a nyár* című munkájával az Élővilág kategóriában III. díjat kapott (egy szavazattal a II. díjazott után).

(f. f.)

Fazakas Ferenc: Az ikrek

Merza Gyula emlékére

VREMIR MERZA MAGDOLNA

Kirándulá-saim során sokszor ta-lálkozh-atam vele lé-lekben Er-dély hegye-in, Kolozs-vár környé-kén.

A régiék szenvedélyes turista-ként ismerték, a nagy hegyek, sűrű erdők szerelmeseiként. Hasonlítottuk egymásra, hiszen ő is, ahogy én, kint a természetben érezte jól magát, a régi ősvényeken, melyek dombról dombra és tóról tóra behálózzák ezt a szép, de különös világot, ahol tü-csökHzene és békaszongás köti meg bűvös varázslattal az emberi lelket.

Merza Gyula (1861–1943) egész életének az irányát a természet sze-retete szabta meg, szellemét nap mint nap vonzották Erdély szebb-nél szebb tájai. Néprajzkutatóként, örménységkutatóként és turisztikai szakíróként vált ismertté, az EKE alapítója volt. Az EMKE egyik ala-pító tagja, a szamosújvári Örmény Múzeum létesítője, az Erdély című honismereti folyóirat szerkesztője, illetve a bukaresti Ararat örmény szaklap munkatársa is volt.

Életét és munkásságát tanul-mányozva, sokszor kerestem a választ arra a kérdésre, hogy rokonok va-gyunk-e, hiszen nem sok Merza sza-ladgál Erdélyben. Édesapám sze-rint, aki sikeresen belém nevelte az örménységhez való tartozás tu-datát, minden Merza rokon. A név eredetével foglalkozva megtudtam, hogy a Mirza perzsa eredetű szó, ami nem is családnév, hanem első-sorban rangot jelöl – főnemest, her-ceget jelent. Amikor az örmények a XVII. század második felében le-te-lepedtek Erdélyben, még javarészt örmény nevekkal szerepeltek az ok-iratokban. A későbbiekben azon-ban, a társadalomba való sikeres beilleszkedés eredményeként, na-gyon sok család magyarosította a családnévét. Ez így történt Merza Gyula családja esetében is, amely a Mirzáján örmény családból ered. Ez a családnév a mai napig is hasz-nálatban van Keleten. Ezzel ellen-tétben a mi családunk eredeti neve Várteresz volt, névmódosításkor pe-dig őseim elhagyták a családnevet, de megtartották a rangot jelölő szót családnévként. Így, ha nem is köz-vetlen vérrokonok, de névrokonok, illetve úgy érzem, hogy lélekben ro-konok vagyunk.

Erdély csodálatos tájain ba-rangolva sokszor elgondolkodtam, meddig él az ember, hogyan él ben-ne az a többlet, amit a génjeiben hordoz. S most már látom, hogy az ember addig él, amíg meg nem hal, de fennmaradhat utódai, rokonai, ismerősei emlékezetében. Az idő rostáján mindenki kihull egyszer, de a közösség, melynek cselekvő tagja volt valamikor, nyelvében, szoká-saiban, cselekvéseiben vagy csak a tudatában tovább élteni az embert. Merza Gyula emlékét is őrzi többek között a Kolozsvár melletti Bükk-er-dő, ahol több mint 10 ezer kilomé-tert tett meg egyedül vagy barátai-val együtt, ahová az EKE minden évben, az ő tiszteletére, emléktü-rát rendez. Emlékét őrzi az ugyan-itt levő kilátó, illetve menedékház is. Talán így valaki mindig lesz, aki tovább viszi majd az emlékezés fo-nalát, amíg csillag lesz az égen, fű a mezőn, amíg az erdőben fa nő és a Nap koronája világít ránk.

Rekviem egy Ördögfáért

Egyre kevesebb van Merza Gyula nevezetes óriási fáiból

TÓTHPÁL TAMÁS

Merza Gyulában talán a régi EKE egyik legjellegze-tesebb, legmeghatározóbb személyiségét tisztelhetjük. Magas kort ért el és az egye-sület alakulógyűlésétől egé-szen élete végéig elkísérte az EKE időbójáit, valóság-gal az EKE „élő történelme” volt. Alapító tagja, 36 éven át főpénztárosa, folyóiratá-nak hat éven át szerkesztő-je, néprajzi múzeumának igazgatója, majd nyugal-mazott igazgatója, az EKE tiszteletbeli elnöke volt. De benne volt az építő-műsza-ki, az irodalmi, útjelző bi-zottságokban, a balneoló-giai osztályban, tagja volt a Kolozs vármegyei osztály kebelében 1897-ben műkö-dő Vlegyásza-klubnak, de elnöke volt az EKE Lépés-mérő társaságának is. Mun-kássága alapján megal-a-kult az EKE külföldi bizott-sága, melynek 1898-ban el-nöke volt, és még sorolhat-nánk. Egyesületünk iránti hűséggel, legjobb tehetsége szerint tett mindent, amire szükség volt, az impériumváltás után pedig úgy – végigbábáskodta az EKE alapszabá-lyainak elismertetéséért folytatott egy évti-zedes (1920–1930) küzdelmét –, ahogyan le-hetett.

Már az EKE újjáalakulása utáni évektől hagyománnyá vált, hogy év végén legalább egy emléktúrával megemlékezünk nagy elődünkről. Sok kirándulóhely kötődik ne-véhez, hiszen jó ismerője volt a városunk körüli erdőknek. Diákként 1876. szeptem-ber 15-én járt először a Bükkben, utolsó ki-rándulását pedig 1943. október 24-én tet-te a Hójába, ez az 1120. Kolozsvár környéki kirándulása volt. Nevét viseli a Bükkben a Merza-kilátó és a volt Merza-menedékház, de névadója volt az Árpád-csúcsnak, a Majláth-kútnak, amelyek immár végérvé-nyesen meghonosodott elnevezések a tu-ristaköztudatban.

Idei kirándulásunk, melyet Szatmári Béla szervezett november 26-án, ezúttal

SZŐCS MIKLÓS

„Ki ismerte, megkönnyezte.”

egy közelebbi helyet, a Cérna-forrás tisz-tását látogatta meg. Éspedig Merza Gyulának az Erdély 1940-es évfolyama utol-só számában megjelent *Nevezetes óri-ási fák* című írásának kapcsán. Itt két fát is megemlít a kolozsvári Bükkből, a gorbóvölgyi Ördögfát és az Ikerbükkfát. Ezek már rég nem díszítik erdőnket, de az egykor, még nem is olyan rég őser-dő jellegű Bükknek a Szénégető oldalá-ban levő néhány „maradványfáját” a tu-risták az „Ördögfa” gyűjtőnévvel illet-ték. Sok évszázados, göcsörtös, bibircsó-kos törzsek ezek, tekervényes új hajtások-kal. Annak idején, valamikor a XX. szá-zad elején ezeket nem vágták ki, hiszen elfacsarodott alakjuknál fogva faanyaguk használhatatlan volt, gerendát sem, desz-kát meg éppen nem vághattak volna belő-lük. Amúgy láncfűrész sem volt még ak-koriban, csak a fejsze bánta volna a majd-hogynem megkövesedett bibircsókokat.

Februárban még állt a sok évszázados, göcsörtös, bibircsókos törzstől

Úgyhogy inkább ott hagyták őket. Idővel a fiatal, új erdő is rájuk nőtt, az Ördög-fák pedig tengetik tovább életüket, rejtve a kíváncsiak pillantása elől...

Egyik jellegzetes, talán a legszebb Ör-dögfa a Cérna-forrás völgyében található. Körülötte nyílik először a hóvirág. Haza-tértünkben a megemlékező kirándulásról ezt szerettük volna meglátogatni.

Azonban a völgy alján meglepetés: az Ördögfa kidőlvé, a néhány lépésnyi tisztás földjén hevert. Talán a talajszinttel majd-nem vízszintes törzs már nem bírta a va-lósággal fákká serdült két új hajtás súlyát? Egy vihar szélrohamát nem viselte el már az öreg test? Vagy felelőtlen emberek se-gítettek be? – találgattuk. Ki tudja, még-is a viharra gyanakodnék, de ennek most már nincs is különösebb jelentősége. Ez az Ördögfa is elpusztult, visszaállítani már nem lehet; eggyel kevesebb, sokak számá-ra kedves egyedi fája van a Bükknek. Bú-csúznak tőle Merza Gyula ide illő verses nekrológiával, mellyel az Ikerbükkfa 1925. július 23-án bekövetkezett szomorú pusztulásáról a fentebb említett írásában emlé-kezett meg:

Egy fa-óriás tragédiája

Furcsa odvú vén csodafa
Bükketőre vivő úton,
Gyökerében kővé válva
Őrt állt egy százados múlton. (...)

Nemrég épp a szebb sudarát
Villámcsapás ledöntötte
S ez élettárs a turistát
Oly gyászosan köszöntötte.

Egy végzetes vihar végre
Árva törzsét is leverte,
Úgy sincs szükség már őrszemre...
Ki ismerte, megkönnyezte.

Amit még tehetnénk, hogy a többi még meglevőt fokozottabb figyelemben, véde-lemben részesítjük. Nemcsak az Ördög-fákat, hiszen a Bükknek még van néhány egyedi fája: elég, hogy csak a Bartha-kilátó öreg borókafenyőjét említsem (vajon ho-gyan került oda ez a magasabb régiókra jellemző fa?). Vagy a Havasbükke alatt levő óriási fát, mely világítótorony gyanánt ka-lauzol már a Gorbó-völgy–Plecska-völgy szádájától az EKE-forrás felé. A könnye-zés után a hatékony továbblépést kezdet-nénk talán ezzel: vegyük számba, leltáro-zuk jellegzetes óriásfáinkat.

Kolozsvár környéki kirándulások geológusszemmel Egy rejtélyes tenger nyomában Kolozsvár környékén

WANEK FERENC

Az elmúlt hónapokban is tengerek üledékeiben keresgélünk: hol egykor élt élőlények maradványait, hol tűzhányók kiokádott anyagát, hol pedig öblök vagy mélytengerek só-lerakódásait. Van azonban egy időszak, melynek üledékeiben mindezeket egyszerre megtaláljuk, igaz más formákban, mint amelyekben eddig megismertük azokat. Olyannyira más formában, hogy a tudomány is csak most fejtegeti, miféle körülmények uralkodhattak ezeknek az üledékeknek a lerakódása idején itt, a mai Kolozsvár vidékén, vagy az Erdélyi-medence, vagy a már emlegetett Paratethys-térség egész területén. Ezek a körülmények pedig a tenger, a Szarmata-tenger (mivel ennek az üledékeiről lesz szó) fizikai-kémiai-biológiai feltételrendszerét jelentik.

A Szarmata-tenger titkai

Mindenekelőtt abban, hogy olyan egyedi tengeri élővilág népesítette be, melyhez hasonló sem előtte, sem utána, az egész földtörténeti időben nem volt. Mi okozta a tengeri élővilág ilyen különös alakulását? Mindenekelőtt az, hogy e Szarmata-tenger teljesen elzáródott a Világóceántól. Ez önmagában is elégséges lett volna, hogy egyedi élőlényfejlődés induljon itt be. Hiszen volt már ilyen vidékünkön is, amikor a Fellegvári Formáció Corbula és Cyrena nevű kagylókat tartalmazó rétegei lerakódtak. A Szarmata-tenger elzáródásakor (is) olyan vízminőségbeli eltérések jelentkeztek, amelyek az elszigetelt élettérben maradt élőlények jelentős részének a továbbfejlődését végképp megakadályozták. Csak igen kis-számú élőlénynek sikerült túlélni a tengeri elzáródást, ami az élettér fizikai-kémiai feltételrendszerének radikális megváltozására utal. Amire elsőként gondolhattak (és gondoltak is) a kutatók, az a sótartalom megváltozása volt. Hiszen az élet a Világóceánban alakult ki, és fejlődött majdnem négymilliárd éven keresztül, ami azt jelenti, hogy a tengeri élővilág gyakorlatilag ehhez a nagyjából állandónak, de legalábbis az utolsó félmilliárd évben (vagyis a kövületekkel jól követhető Föld-fejlődés ideje alatt) biztosan állandónak minősülő – 3,45%-os konyhasó tartalmú – sósoldathoz idomult. A legtöbb tengeri állat például a mai napig csak igen kis sótartalommal bír, ami azt jelenti, hogy a tengeri állatoknak a sósoldathoz képesnek kell lenniük a sótartalom megváltozásával szemben. Vagyis a sótartalom növekedésével vagy csökkenésével ezek a fajok egyszerűen kipusztulnak. Ilyenek például az ismertebbek között a korallak, vagy a legtöbb tüskésbőrű, de a nagyon kényesek között szép számmal akadnak kagyló- és csigafélék, izeltlábúak és gerincesek egyaránt.

A Paratethys területén, a középső-miocén végén, azaz a szarmata-időszakot követően, bizonyítottan kiédesedési folyamat játszódott le, hiszen annak

maradványtengereiben (mint a Káspi-tóban vagy a Fekete-tengerben) máig fennmaradt élőlények töretlen fejlődésben alakultak ki, s ma egy, az óceánok vizénél lényegesen kisebb töménységű sós vízben (nagyjából 1%-os sósoldatban) érzik otthonosan magukat. Hozzászoktak. Erre alapozva, a korábbi kutatók a kiédesedést a Világóceántól való elzáródás pillanatáig, vagyis a Szarmata-tenger születéséig vezették vissza.

A zavaró csak az volt, hogy a Szarmata-tenger vizében túlélő fajok, vagy akár nagyobb rendszertani csoportok közt olyanok is akadtak – nem is kevés –, melyek mindenkor inkább elviselték a sótartalom növekedését, de annak csökkenését soha. Volt még egy meggondolkoztató tény: rendszerint attól a pillanattól kezdve, hogy egy, az óceánoktól elzáródó vízi élettér só-koncentrációja csökkenni kezd, nagyon hamar elterjednek a nagyobb sótűrő képességű, többnyire az esztuárok vagy más szóval tölcseirtorkolatok tájékán élő, de édesvízi eredetű fajok, és nagyon versenyképesek lesznek az új környezetben. Ám ezek a fajok (mint a vándorkagylók rokonsági körébe tartozó kecskeköröm-kagylók vagy Congeriák) a Pannon-medencében csak a szarmata-időszakot követően, a pannóniai-időszakban hódították meg ezt az elzárt tengerreszt.

A ma is aktív magyarországi kutató, Jámor Áron, az 1970-es években még azt is észrevette, hogy ásványtani érvek – mint a gipsz jelenléte, vagy a gyakori konkréció-képződés (lásd például: feleki gömbkövek, vagy ikra-köves [oolitos] mészkövek) – is szólnak amellett, hogy nehezebben legyen elképzelhető a szarmata-időszak alatt a kiédesedés megkezdődése. Annál valószínűbbnek kezdett látszani az, hogy ekkor még inkább a tengervíz besűrűsödése történhetett meg. Ezt Jámor Áron akkor meg is fogalmazta egy tudományos dolgozatában, de sokáig nem sok híve akadt ötletének. Az utóbbi őslénytani búvárkódások azonban egyre inkább azt igazolják, hogy feltételezésé valós. A Paratethys elzáródása a szarmata-időszakban előbb a tengervíz besűrűsödését eredményezhette – valószínűleg az akkor még uralkodóan csapadékszegény, meleg éghajlatnak köszönhetően. Majd csak a pannóniai-időszak jelentette, az is csak a Kárpát-medencén belül – valószínűleg az Ős-Duna édesvízszállításának betudhatóan – a kiédesedés kezdetét, ami a Kárpátokon kívüli térségben (Kelet-Paratethys) még később, az ott azonosítható meotiszzi-emelet üledékeinek lerakódása idején következett be.

No, ennyi elmélet után vegyük a hátizsákot, a geológus kalapácsot, és induljunk megkeresni Kolozsvár környékének szarmata-kori üledékeit.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Vulkáni tufaszint az Írisztelepi Agyagformáció típusfeltárásába

Tengeri üledékek a kincses város környékén

Induljunk ezúttal északi irányba, mégpedig a Kajántó völgyétől keletre. Ahol ma szupermarket áll, korábban agyagbánya működött. Az Írisz porcelángyár nyersanyagalapját szolgáltatja. A szupermarket háta mögött ma is felismerhetők az egykori fejtés nyomai. Ma már csak alapos keresgéssel találhatunk itt fedetlen, érintetlen agyagrétegeket, de néhány évvel ezelőtt ezek még a fejtő által feltárva, szabadon tanulmányozhatók voltak itt. Tanulmányozták is szorgosan a geológusok, mert ezek a rétegek csak ritkán láthatók eredeti helyzetükben a felszínen, mivel agyagtartalmuk miatt könnyen csúsznak, folynak, főleg bizonyos éghajlati feltételek mellett, melyek vidékünkön nem ritkán megadattak a földtörténeti közelmúltban.

Mi is volt az, ami annyira érdekelte a földtanászokat az Írisz telepi agyagfejtőnél? Természetesen az is, mennyire hasznosítható ipari célokra az itt előforduló agyag, de egyúttal az is, mikor, milyen környezeti feltételek közt keletkeztek ezek az agyagok. Szemmel látható (tehát: makro-) kövület ritkán került elő ezekből az üledékekből, de annál gazdagabbak ezek a rétegek a szemmel nem látható apróság (mikro-) kövületek – likacsoshéjúak (foraminiférák), kagylósrakok (oszttrakódák), vagy nagyobb állatok apró szilárd-elemei, mint a halak egyensúlyérző szervéből származó otolithok – maradványaiban. Ezek a maradványok egyrészt a kort is elárulják, amelyben az őket magukba záró üledékek keletkeztek, de azokat a feltételrendszereket is, melyek a korabeli tengerfenéken uralkodtak (vízmélység, hőmérséklet, sótartalom, táplálékforrás stb.). Azokat a kövületeket,

amelyek inkább a keletkezési korról adnak felvilágosítást, vezérvörműveknek, azokat pedig, amelyek inkább az egykori élettelen és élő környezetre utalnak, fácieskövületeknek nevezzük. (Gondoljunk a román fafa szóra: ez is, akár az előbbi, a latin nyelvből származik. Esetünkben a környezet arculatát – az élettér élő és élettelen jellemzőit – kell a fácies összefoglaló kifejezés alatt értenünk.)

Nos, az Írisztelepi-agyagfejtő rétegeiben végzett kutakodásoknak köszönhetően a tudósok megállapították, hogy ezek a szarmata-időszak elején rakódtak le, és – ha nem is állapítható meg a pontos mélység –, hogy az itteni rétegek inkább több száz méteres, mélyvízi tengerfenéken, mint sekélytengeri környezetben képződtek. Mivel ezek a rétegek korban, de keletkezési feltételekben is különböztek a Felek falu és a Feleki-gerinc környékén fellelhető (szintén szarmata-időszakbeli) homokos rétegektől (ez utóbbiak a szarmata-időszak vége felé, tengeraltati, zagváras lejtőkön képződtek), megkülönböztetésül az egyiket Írisz telepi Agyagformációnak, a másikat pedig Feleki Homok Formációnak nevezték el. Az utóbbi formációt a jövő hónapban látogatjuk meg, míg ma az Írisz telepi Agyagformációval ismerkedünk.

Fogascet-kövület az Írisztelepi-agyagfejtőben

Miket is találtak az Írisztelepi-agyagfejtőben őslénybúváraink? Amint már említettem, rengeteg likacsoshéjú (köztük sok magas sótartalom-igényűnek) mészvázát. Az utóbbi néhány évtizedben többen is tanulmányozták ezeket, közülük most csak a már örök kövület-vadászmezőkre távozott Gábor Lajos egyetemi szaktanár nevét em-

líteném, aki tanítványaival közel félszáz foraminifera-vázát azonosított itt, de ez a szám azóta majdnem megduplázódott. Kagylósrakot keveset találtak, de azok voltak a legjobban környezetjelzők, azaz fácieskövületek. Néhány ritkaság is előkerült, mint a másfél évtizede Vlad Codrea által azonosított, kihalt fogascet, a mai delfinekhez hasonló Kentriodon-féle maradványa, vagy említhetnénk azt a két fenyőtoboz-félét, melyet innen írtak le a tudomány számára. Mégpedig úgy elkeresztelve azokat, hogy két híres kolozsvári geológus nevét őrzik. A két erdei-fenyő rokonságba tartozó faj neve így lett Pinus Szadeczy Tuzson, illetve Pinus teoreoki Fuchs. Az első tehát Szádeczy-Kardoss Gyuláról, a másik pedig Török Zoltánról kapta a nevét, természetesen a nemzetközi nevezéktan írásmódját szem előtt tartva. Mindketten a kolozsvári egyetemi földtanoktatás kimagasló alakjai voltak.

Ha valakit korábban megfogott a vulkán tufák kolozsvári előfordulásainak témája, közlöm vele, hogy az Írisztelepi Agyag Formációban is bukkanhatunk méteres, vagy annál kisebb vastagságú tufa-rétegekre (közvetlen településekkel), nemcsak az Írisztelepi-agyagfejtőben, de a Szénafüvek csuszamlás-frontjainak felső részében, vagy a megcsúszott „koporsók” kalapján is. Ezzel azt is elmondtuk, hogyha a típuslelőhelyen mostanában nem sikerül ezt a formációt közelebről megvizsgálnunk, a Szénafüvek természetvédelmi területén (az agyagfejtőtől néhány kilométerrel északabbra) is megtaláljuk azokat. Sőt, arra is felhívnom a figyelmet, hogy az ottani agyagokban rengeteg, szépen átjegecesedett, centiméteres nagyságrendű gipsz-kristályhalmazt is gyűjthetünk, mint a fennebb emlegetett szarmata-időszaki környezet túlsósságának bizonyítékát.

Hírek

KIRÁNDULNI JÓ FOTÓKIÁLLÍTÁS AZ ADVENTI GYERMEKFESZTIVÁLON

■ December 10-én az Erdélyi Kárpát-Egyesület – Kolozsvár 1891 Fotóklubja természetfotó kiállítást rendezett *Kirándulni jó* címmel az Életfa Család-segítő Egyesület, a *Szabadság* napilap és az Ifjúsági Keresztény Egyesület által hatodik alkalommal szervezett Adventi gyermekfesztivál és sokadalom keretében. A rendezvénynek az Apáczai Cse-re János Elméleti Líceum adott otthont. A megnyitón Kalló Márta vázolta e kiállítás célját: „... mivel mostani kiállításunk iskolában zajlik és gyerekeknek szól, úgy gondoltuk, hogy legyen az egy kedvcsináló a kirándulásokhoz, ezért is kapta azt

a címet, hogy *Kirándulni jó*. A kirándulás hasznos és egészséges időtöltés, jó lenne, ha diákkörökben jobban meg tudnánk honosítani. Aki gyerekkorában természetjáró, az várhatóan felnőtt korában sem lesz közömbös a természet, a néphagyományok, a sport, a környezet tisztaságának megőrzése iránt.”

A kiállítók – Bagaméri Tibor, Bozsoki Adrienn, Fazakas Ferenc, Kalló Márta, Lőrinczi István, Mezei Elemér, Szász Attila és az Életfától Jakab Medvéssy Ágnes – képei többnyire Erdélyben készültek, de láthattunk képet a Mont Blanc csúcsról, a Szahara sivatagról vagy a görög tengerpart-ról is. **(b. a.)**

BOZSOKI ADRIENN

Kiránduláskedveltető fotókiállítás gyerekeknek-szülőknek

TULOGDY JÁNOS, NAGY LAJOS EMLÉKKONFERENCIA

■ December 17-én immár a 9. hasonló rendezvényen a kolozsvári mindenkori egyetem kiemelkedő magyar földtan oktatói, Tulogdy János és Nagy Lajos születésének 120., illetve 90. évfordulója alkalmából tisztelegtek emlékük előtt a résztvevők a kolozsvári Sapientia EMTÉ Óváry-termében. Az Erdélyi Műszaki Tudományos Társaság Tudománytörténeti Szakosztálya által patronált és számos rangos hazai és külföldi szervezet által támogatott emlékkonferencia célja: emlékezetben tartani e jeles személyiségek tudományos és oktatói munkásságának érdemeit, a méltányos kollektív emlékezet jegyében. A konferencián felidézték Tulogdy Jánosnak, az EKE volt alelnökének, az *Erdély szerkesztőjének* hatását az erdélyi természetjárásra, mind az „EKE-korszakban”, mind annak erőszakos beszüntetése után.

Együttal a rendezvény a fiatal és idősebb erdélyi magyar geológus-nemzedékek találkozó fóru-

mát óhajtotta megteremteni, ahol a neves elődök tanítványai, utódai bemutathatták, vitára bocsáthatták azokat a tudományos eredményeiket, melyeket az elődök által kijelölt csapásokon továbbhaladva értek el.

Az emlékkonferencia bizonyította, hogy két ünnepeltje, a Bolyai Tudományegyetem két egykori jeles oktatójának emlékezete még elevenen él annak a szakember-nemzedéknek a tudatában, mely lassan végleg átadja helyét egy újabb, más szellemben nevelkedett szakmai elitcsoportnak. A megújulás fontos, de épp oly lényeges a stafétabot átadásával a folyamatosság tudatosítása is.

A rendezvény koszorúzással kezdődött a Házsongárdi temetőben, majd az Óváry-teremben folytatódott megemlékező és tudományos előadásokkal, este állófogadással zárult. Az emlékkonferencia stílusos kiadványa tartalmazza a program mellett az elhangzott előadások kivonatát is. **(t. t.)**

A kolozsvári EKE 2012-es programtervezetéből

- **Január 28.** Járabánya. Túravezető: Szócs Miklós.
- **Február 24.** Xántus János megemlékezés. Szervező: Szatmári Béla.
- **Március 3–4.** Bâlea-jégszálló. Túravezető: Szócs Miklós.
- **Április 14.** Sárdi-rét, kockás liliom túra. Túravezető: Bagaméri Tibor.
- **Április 21–22.** Transzalpin, Királyok-útja (Szászsebes, Nagyszeben közötti erődtemplok). Túravezető: Szócs Miklós.
- **Április 22.** Föld napja. Szervező: Szatmári Béla.
- **Május 1.** Majális. Szervező: Szakács Éva.
- **Május. 5.** XV. Jókai Mór teljesítménytúrák az „Egy az Isten” földjén. Szervező: Nagy Zoltán.
- **Május 19.** Jelzésfestés a Sárdi-réten. Túravezető: Bagaméri Tibor.
- **Május 19.** Révi-szoros és cseppkőbarlang. Túravezető: Sáska Pál.
- **Május 27.** Pünkösdi túra Vistába. Túravezető: Márton Erzsébet.

- **Május 30.–június 3.** (öt napos) Zsíl völgye, Kazán-szoros, Dél-Bánát, Belgrád. Túravezető: Szócs Miklós.
- **Június 16-17.** Ronki-szoros. Túravezető: Bagaméri Tibor.
- **Június 29–30.** Bucegi-túra. Túravezető: Szatmári Béla.
- **Június 29-július 1.** Szászváros és Hátszeg vidéke. Túravezető: Szócs Miklós.
- **Július 7.** Vasvári Pál kerékpáros emléktúra a Vasvári-havasokban.
- **Augusztus 14–16.** Versec, a bor útja. Túravezető: Szócs Miklós.
- **Augusztus 18–20.** A Kolozsvári Napok keretében: Kós Károly emlék- és teljesítménytúrák a Kakasos templom és a Varjúvár között, Magyar Testvériség lángra a Bácsi-torokban.
- **Október 5.** Páter Béla emléktúra.
- **Október 18–21.** Hajdúvárosok. Túravezető: Szócs Miklós.

Örömteljes kirándulásokat és hétköznapiakat kíván az új évben is minden turistának és természetkedvelőnek a EKE-Kolozsvár 1891!

Januári rendezvények

- **December 31. (szombat):** Szilveszteri multság 20 órától az Apáczai-líceumban. Rendező: Bagaméri Tibor.
- **Január 2. (hétfő):** Hagyományos Újévi túra a Bükkben (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor.
- **Január 4. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.
- **Január 7. (szombat):** Mikes tető, rádiósház (12 km). Találkozás 8.45 órakor Széchenyi téri 40-es buszmegállóban. Túravezető: Feischmidt János ♦ Jósika kilátó (16 km). Találkozás 9 órakor az állomástéri 101-es villamos megállóban. Túravezető: Szabó István (Tubi) ♦ Hagyományos Árpád-csúcs túra (20 km, 400 m szintkülönbség). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Kiss János.
- **Január 8. (vasárnap):** Séta a Bükkben (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor ♦ Sztána, Csigadomb, Riszeg tető (15 km). Találkozás 7.30 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Szócs János.
- **Január 11. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ Közgylűlés 18 órától az Apáczai-líceumban.
- **Január 14. (szombat):** Györgyfalvi-erdő (10 km). Találkozás 10 órakor a 32-es Alvernai végállomásánál. Túravezető: Sáska Pál ♦ Slamovics-ház (13 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ Feleki sípálya és feleki stadion (20 km, 500 m szintkülönbség). Találkozás 10 órakor a 32-es Alverna végállomásánál. Túravezető: Kiss János ♦ Ifjúsági túra, vonatos kirándulás a Meszesre (15 km). Találkozás 7.30 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: László Györgyi és Vlád Pál.
- **Január 15. (vasárnap):** Brüll-kilátó (10 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Szabó István (Tubi).
- **Január 18. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ Túravezetők tanácskozása és választmányi gyűlés 17 órától a székházban.
- **Január 19. (csütörtök):** Vonatos kirándulás Szamosújvárra, a gyógyfürdőre. Találkozás 7 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Szócs János.
- **Január 21. (szombat):** Őzek völgye (14 km). Találkozás 8.45 órakor Széchényi téri 40-es buszmegállóban. Túravezető: Feischmidt János ♦ Medve-gerinc, Bükk-tető, Szászfenes (17 km, 500 m szintkülönbség). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Kiss János.
- **Január 22. (vasárnap):** Slamovics-ház (13 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Szabó István (Tubi). ♦ Lombi séta (16 km). Találkozás 9 órakor a távolsági buszmegálló előtt. Vlád Pál.
- **Január 25. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.
- **Január 28. (szombat):** Árpád-csúcs (15 km). Találkozás 8.45 órakor Széchényi téri 40-es buszmegállóban. Túravezető: Szabó István (Tubi) ♦ Gorbó völgyi jeges alakzatok (20 km, 350 m szintkülönbség). Találkozás 9 órakor a Hajnal negyedi végállomásnál vagy 10 órakor a Hintás-fánál. Túravezető: Kiss János
- **Január 29. (vasárnap):** Csigadomb (15 km). Találkozás 10 órakor a Donát úti Rádió Stúdiónál. Túravezető: Szabó István (Tubi) ♦ Séta a Bükkben (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Bagaméri Tibor.
- **Február 1. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ Közgylűlés 18 órától az Apáczai-líceumban.

Infó

- **Szolgáltatás napok a székházban:** hétfőn és szerdán 17–18 óra, kedden 11–13 óra között.
- **EKE fotóklub:** minden kedden 17 órától a székházban.
- **Könyvtár:** minden csütörtökön 17–18 óra között a székházban. Rendezvényeinkre minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Túravezetők, szervezők elérhetőségei:

Bagaméri Tibor 0742-776930
Feischmidt János 0722-542360
Kiss János 0364-807639, kjani51@gmail.com
László Györgyi 0264-544077, 0727-192841
Márton Erzsébet 0742-037-179
Nagy Zoltán 0740-060-749
Sáska Pál 0264-441154
Szabó István 0748-140551
Szakács Éva 0743 670685
Székely Lavotta 0748-036290
Szócs János 0742-690881
Szócs Miklós 0740-061741
Vlád Pál 0264-435866